

NA CESTĚ ZA DOKTOREM

Kázání ze dne 14. 2. 2021 – Kamil Vystavěl

Lukáš 5,27-32: Pak vyšel a spatřil celníka jménem Levi, jak sedí v celnici, a řekl mu: Pojď za mnou." Levi nechal všechno, vstal a šel za ním. A ve svém domě mu připravil velikou hostinu. Bylo tam množství celníků a jiných, kteří s ním stolovali. Ale farizeové a jejich zákoníci reptali a řekli jeho učedníkům: "Jak to, že jíte s celníky a hříšníky?" Ježíš jim odpověděl: "Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky."

Část I. - hříšné struktury

To se tak jednoho dne Ježíš vydal na cestu. On nikde moc dlouho nepobyl. Pořád v pohybu, pořád někam šel. A jak tak šlapal po cestě, tu najednou uviděl berního úředníka. Nu, na tom by snad nebylo nic tak zvláštního. Taky u nás se platí daně a různé poplatky, např. za užívání některých silnic. Divné na tom ovšem je, že výše daňových a celních poplatků tenkrát neměla jednoznačně stanovené taxy, nýbrž se lišila podle toho, jak se úředník zrovna vyspal, podle toho, jaký dárek mu cestující nabídl, jestli se znali a tak podobně. Slova jako spravedlnost a férovost se v těchto souvislostech vůbec nepoužívala, nebylo tu pro ně místo.

Nutno však také povědět, že řemeslo výběrčího cla nebyl žádný med. Ten, kdo seděl na celnici a vybíral peníze, byl jen poslední a nejmenší článek veliké pyramidy. Celnici mu pronajímali vrchní celník, který nesl odpovědnost za platby v určitém okrsku. Vrchní celník si daný okrsek pronajímал od celního hejtmana, který ovšem osobně ručil za řádné platby daňovému správci a tento zase byl zavázaný poskytovat pravidelné suny vládci nad danou zemí. Celník Levi, o němž je v evangeliu řeč, je dílkem v rámci složité hierarchické organizace. Jeho život asi nebyl nijak snadný, přestože celníci mívali docela tučné výděly. Byl součástí mocné a nespravedlivé struktury. A vlastně i ti, kteří mu platili, každý, kdo nechtěl mít problémy s finančním úřadem, byl součástí toho velkého neférového systému.

Myslím a doufám, že dnes je finanční úřad daleko férovější než v časech Ježíšových. Zato žijeme uprostřed jiných lidmi vytvořených a pokřivených struktur. Jsme součástí neférového ekonomického systému, ze kterého dost dobře nelze vystoupit a který má rozličné neblahé důsledky jak pro lidi, tak pro ne-lidskou sféru.

Část II.- zlom

Poutník na cestě a jeho přátelé neměli nic, za co by se měla platit daň. Nebylo tedy co řešit s celníkem. Přece však něco nesli. A bylo to natolik zajímavé, že když Ježíš zavolal do celního domku: „Pojď za mnou!“ celník Levi „všeho nechal, vstal a šel za ním.“

Zní to dost neuvěřitelně. Vypravěč si dozajista nedělal ambice, že popíše do detailu v nějakých sedmi větách, jak to všechno přesně bylo. A tak se můžeme domýšlet, že ten celník už možná Ježíše trochu znal, asi měl nějakou představu o tom, co tenhle učitel s sebou nosí a našel v tom zalíbení. Takže když došlo na lámání chleba a k jeho uším se donesla mistrova výzva, Levi neváhal a udělal zásadní životní změnu. V tomto případě odešel ze svého dobře placeného zaměstnání.

Znamé struktury a vztahy jsou narušeny. Celník Levi z nich sám vystupuje. Už dále nebude malou součástkou ve velikém stroji, která se točí tak, jak je nezbytné. Co se změnilo v jeho mysli? Co se to událo v jeho srdci? Byl to dlouhý proces? Nebo to byla překotná změna? Co to ten poutník jen má, že některým lidem stojí za to, aby své dosavadní vyježděné koleje opustili, přehodili výhybku a dali se za ním?

Část III. - oslava

Událo se něco velkého. A velké věci bývají završeny oslavami. Žádná soukromá party pro úzký kroužek nejbližších. V Bibli kralické se píše o *velikých hodech* a *zástupu velikém*. Plný barák lidí tam byl. Jak jinak než Leviho spřátelení kolegové celníci a jiní. A samozřejmě Ježíš a jeho skupinka přátel. Když se to všechno pěkně smíchá, je z toho asi pozoruhodná chumelenice.

A hned tu jsou také pozorovatelé. Ne každému je jasné, co se tady oslavuje. Ne každému se líbí, že se právě tito lidé sešli ke společné oslavě. Vypravěč nám opět velice úsporně poví jen to, že – kde se vzali tu se vzali – stojí u Leviho domu lidé z farizejského hnutí a jejich znalci Písma a nespokojeně mručí: *Pročpak jíte s celníky a hříšníky?* Je to dobrá otázka. V 1. žalmu se píše: *Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků, který nestojí na cestě hříšných, který neseďává s posměvači...* A dává to dobrý smysl, vždyť lidé, kteří mě obklopují, mě také významně ovlivňují. Je tedy na místě se ptát, co všechno má Ježíš společného s lidmi pochybných živností.

Část IV. - zdraví a nemocní

Na dobrou otázku padne dobrá odpověď, nejprve ve formě přísloví a vzápětí zazní osobní slovo Ježíšovo: *Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky.* Zdraví a nemocní, spravedliví a hříšníci. Lidská populace je rozčleněna na dvě množiny, v tom jsou, zdá se, všichni zúčastnění zajedno. Rozdíl je v tom, jak přistupovat k oněm problémovým jedincům. Tazatel se domnívá, že s hříšnými – nebo chcete-li nemocnými – je lépe se moc nekamarádíčkovat. Ostatně v době covidové dobře víme, o čem je řeč. Člověk se může nakazit jedna dvě. Je tedy třeba starat se o to, aby zdraví zůstali zdraví a nemocní – nebo chcete-li hříšníci – ať se nejprve dají dohromady a pak, až budou fit, s nimi rádi posedíme u stolu.

Ježíšovi se taky stará o zdraví. Nicméně má taktiku přesně opačnou. On se totiž na věci dívá z pohledu toho, který nemocným může přinést úlevu. A když může, tak také koná. Před chvílí zazněla otázka: co to ten Ježíš vlastně má, co zvláštního s sebou nosí? Zdá se, že on má v kapse lék, má slova, která hříšníkům přinášejí úlevu a účinnou pomoc. A tak je celkem logické, že se objevují noví a noví nemocní, kteří speciálně tohoto lékaře vyhledávají. A když se neobjeví oni sami od sebe, je rozumné a správné jim vyjít vstříc.

Část V. - na cestě za doktorem

Chodíte často k doktorovi?¹ Kolikrát do roka navštívíte lékaře? A co Vás přiměje vyrazit právě tímto směrem? Někteří mí příbuzní návštěvu lékaře zpravidla odkládají, co to jen jde v duchu zásady: čím déle si vystačím bez služeb doktora, tím lépe. Nicméně občas opravdu dozraje čas a další odkládání úlevu v žádném případě nepřinese, spíše naopak celý problém jen prohloubí.

Netroufnu si tvrdit, že by farář byl něco jako doktor s lékem v kapse. O Kristu bych to zase říkal moc rád, ale nemohu Vám dost dobře dát adresu jeho ordinace. Naštěstí Kristův lék nepotřebuje k uchování lednici, která mrazí na -80 stupňů, nepotřebuje speciální jehly a nestojí se na něj dlouhé fronty. A jsem přesvědčený, že je k dostání na mnohých farách i jinde.

A tak až Vám bude zle a úleva se ne a ne dostavit, zkuste všeho nechat a vydejte za doktorem tak jako celník Levi v dnešním příběhu. A dodejme, že prostor je i pro ty z nás, kteří si ke svému lékaři rádi přijdou pro posilu třeba i každý týden!

1 Dovoluji si vypůjčit tuto otázku od Jana Štefana. Jeho kázání na stejný biblický oddíl v kapli Evangelické teologické fakulty UK zhruba před 8 lety začínalo právě touto otázkou.